

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
Вх. No	51-554-01-34	
Дата	07 / 02	2025 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
ДОЦ. НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

38
19
XV

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасям законопроект за изменение и допълнение на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

Моля, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛ:

Костярин Ангелов

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия

(обн., ДВ, бр. 101 от 1993 г.; изм., бр. 19 от 1994 г., бр. 110 от 1996 г., бр. 153 от 1998 г., бр. 113 от 1999 г., бр. 33 и 102 от 2000 г., бр. 110 от 2001 г., бр. 20 от 2003 г., бр. 57 и 70 от 2004 г., бр. 91, 95, 99 и 105 от 2005 г., бр. 18, 30, 34, 70, 80 и 108 от 2006 г., бр. 53 и 109 от 2007 г., бр. 36, 67 и 110 от 2008 г., бр. 12, 82 и 95 от 2009 г., бр. 19 от 2011 г., бр. 50 от 2012 г., бр. 12 и 14 от 2015 г., бр. 19, 28, 31 и 101 от 2016 г., бр. 58, 63, 85, 92, 97 и 103 от 2017 г., бр. 17, 98 и 106 от 2018 г., бр. 7, 17 и 83 от 2019 г., бр. 102 от 2022 г., бр. 52, 100, 102 и 106 от 2023 г., бр. 70 и 79 от 2024 г.)

§ 1. В чл. 30, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 3 думите „изделия, различни от тютюневи изделия“ се заличават.
2. Точка 12 се отменя.
3. В т. 18:

а) в текста преди буква „а“ думите „и нагреваеми тютюневи изделия“ се заменят с „нагреваеми тютюневи изделия и изделия, свързани с тютюневите изделия“;

б) в буква „б“ думите „тютюневи изделия“ се заменят с „тютюневи и свързани с тях изделия и нагреваеми тютюневи изделия“.

§ 2. В чл. 31 накрая се добавя „електронни цигари, контейнери за многократно пълнене, течностите, съдържащи и несъдържащи никотин и изделия, различни от тютюневи изделия“.

§ 3. В чл. 31 в т. 3 се отменя.

§ 4. В чл. 35 се правят следните изменения:

1. В ал. 3, т. 1 навсякъде думите „електронни цигари и контейнери за многократно пълнене“ се заличават.

2. В ал. 8 се правят следните изменения:

а) в текста преди т. 1 думите „електронните цигари, контейнерите за многократно пълнене и течностите, съдържащи никотин“ се заменят с „изделията, свързани с тютюневите изделия и изделията, различни от тютюневи изделия“;

б) в т. 1 думите „електронните цигари, контейнерите за многократно пълнене и течностите, съдържащи никотин“ се заменят с „изделията, свързани с тютюневите изделия и изделията, различни от тютюневи изделия“;

в) в т. 2 думите „електронните цигари, контейнерите за многократно пълнене и течностите, съдържащи никотин“ се заменят с „изделията, свързани с тютюневите изделия и изделията, различни от тютюневи изделия“.

§ 5. Глава дванадесета с чл. 43а-43з се отменя.

§ 6. В чл. 51б, ал. 1 думите „електронни цигари и/или контейнери за многократно пълнене или“ се заличават и думите „чл. 43а, ал. 1 – 3 и ал. 6, чл. 43б, ал. 1 и чл. 43в“ се заличават.

§ 7. В чл. 52, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 4 думите „чл. 43а, ал. 1 – 3 и ал. 6, чл. 43б, ал. 1, чл. 43з и“ се заличават.
2. В т. 5 думите „чл. 43в – 43и“ се заменят с „чл. 43и“.

§ 8. В чл. 52а се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „чл. 43в – 43к“ се заменят с „чл. 43и и чл. 43к“.
2. В ал. 2 думите „чл. 35а, ал. 1, чл. 43д, 43е и 43ж“ се заменят с „и чл. 35а, ал. 1“.
3. В ал. 3 думите „чл. 43в – 43и“ се заменят с „чл. 43и“.
4. В ал. 5 думите „чл. 43а, ал. 1 – 3 и ал. 6, чл. 43г“ се заличават.

§ 9. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 8 след думата „течности“ се добавя „съдържащи или несъдържащи никотин“;
2. В т. 24 думите „чл. 43з, ал. 4“ се заличават.
3. Точка 46а се изменя така:

„46а. „Изделия, различни от тютюневи изделия“ са изделия, предназначени за въвеждане на дим или аерозол чрез вдишване в човешкото тяло, които не съдържат тютюн и/или никотин и може да се консумират чрез процес на горене, нагряване и/или изпаряване, както и растения и вещества, забранени със Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите.“

4. В т. 49 думите „за медицински цели“ се заменят с „лекарствени продукти по смисъла на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина и медицински изделия по смисъла на Закона за медицинските изделия“.

Заклучителни разпоредби

§ 10. В Закона за акцизите и данъчните складове (обн., ДВ, бр. 91 от 2005 г.; изм., бр. 105 от 2005 г., бр. 30, 34, 63, 80, 81, 105 и 108 от 2006 г., бр. 31, 53, 108 и 109 от 2007 г., бр. 36 и 106 от 2008 г., бр. 6, 24, 44 и 95 от 2009 г., бр. 55 и 94 от 2010 г., бр. 19, 35, 82 и 99 от 2011 г., бр. 29, 54 и 94 от 2012 г., бр. 15, 101 и 109 от 2013 г., бр. 1 и 105 от 2014 г., бр. 30, 92 и 95 от 2015 г., бр. 45, 58, 95 и 97 от 2016 г., бр. 9, 58, 63, 92, 97 и 103 от 2017 г., бр. 24, 62, 65, 98 и 103 от 2018 г., бр. 7, 17, 33, 96 и 100 от 2019 г., бр. 9, 14, 18, 28, 44, 65 и 104 от 2020 г., бр. 77 от 2021 г., бр. 12, 42, 52, 100 и 102 от 2022 г., бр. 8, 54, 66, 82, 86, 96, 102, 105 и 106 от 2023 г. и бр. 11, 23, 70 и 79 от 2024 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 4, т. 6 буква „б“ се отменя.
2. Член 126 се отменя.
3. В чл. 12г, ал. 3 думите „чл. 12б и“ се заличават.
4. В чл. 21, ал. 1, т. 17 думите „чл. 12б и“ се заличават.
5. В чл. 29:
 - а) в ал. 3 т. 2 се отменя;
 - б) в ал. 5 т. 2 се отменя.
6. В чл. 38 ал. 3 се отменя.
7. В чл. 64б, т. 2 думите „чл. 12б и“ се заличават.

§ 11. В Закона за закрила на детето (обн., ДВ, бр. 48 от 2000 г.; изм., бр. 75 и 120 от 2002 г., бр. 36 и 63 от 2003 г., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 28, 94 и 103 от 2005 г., бр. 30, 38 и 82 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 14, 47 и 74 от 2009 г., бр. 42, 50, 59 и 98 от 2010 г., бр. 28 и 51 от 2011 г., бр. 32 и 40 от 2012 г., бр. 15, 68 и 84 от 2013 г., бр. 79 от 2015 г., бр. 8 от 2016 г., бр. 85 и 103 от 2017 г., бр. 17, 77 и 102 от 2018 г., бр. 17, 24, 58 и 101 от 2019 г., бр. 71 и 99 от 2020 г., бр. 62 от 2022 г., бр. 66 и 106 от 2023 г. и бр. 39 и 79 от 2024 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 5б:

а) в ал. 3 думите „изделия, различни от тютюневи изделия“ се заличават, а думите „на деца“ се заменят с „продукти с високо съдържание на кофеин, на деца“;

б) в ал. 4 думите „изделия, различни от тютюневи изделия“ се заличават, а думите „и диазотен оксид (райски газ)“ се заменят с „диазотен оксид (райски газ) и продукти с високо съдържание на кофеин.“.

2. В § 1 от допълнителните разпоредби:

а) точка 21 се отменя;

б) създава се т. 25:

„25. „Продукти с високо съдържание на кофеин“ са продукти със стимулиращ ефект, които съдържат:

а) кофеин над 150 mg/l;

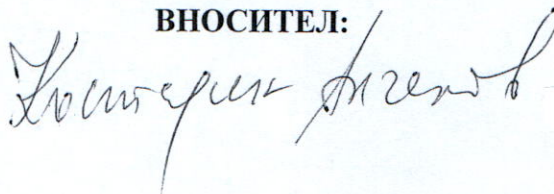
б) оригинална комбинация от съставки като кофеин, таурин, витамини и други субстанции с хранителен или физиологичен ефект, включително глюкоронолактон, инозитол, карнитин, креатин, растителни екстракти (гуарана, мате, акация, женшен, гинко билоба) и други.“

§ 12. В Закона за храните (обн., ДВ, бр. 52 от 2020 г.; изм., бр. 65 от 2020 г., бр. 13 от 2021 г., бр. 102 от 2022 г., бр. 80, 100 и 102 от 2023 г. и бр. 41 и 85 от 2024 г.) в § 1, т. 4 от допълнителната разпоредба се създава буква „я“:

„я. продукти с високо съдържание на кофеин по смисъла на § 1, т. 25 от допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето.“

§ 13. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛ:

МОТИВИ

към законопроект за изменение и допълнение на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия

Законодателната инициатива е свързана с необходимостта от гарантиране на високо ниво на защита на общественото здраве на гражданите, особено на децата, чрез въвеждане на пълна забрана за пускане на пазара на електронни цигари, съдържащи или несъдържащи никотин – т. нар. „вейпове“ и наподобяващи на тях устройства.

Все по-нарастващото предлагане на пазара на електронни цигари, чиито течности, съдържат овкусители /ароматизиращи добавки/, придаващи вкус и мирис, наподобяващ плодове, захарни изделия, като десерти и сладкиши, или други сладки храни, или всякакви напитки са особено привлекателни и съблазнителни за децата и подрастващите. Тази тенденция е особено опасна, предвид рисковете за здравето при употребата на тези продукти, породени от потенциала за експозиция на високи нива на никотин, а и на други субстанции с неясен произход, включително на наркотични вещества и техни аналози. Изключително тревожни са последните данни за предизвикани остри отравяния след употреба на тези продукти от деца, включително такива с фатални последици.

Световната здравна организация (СЗО) и STOP (Глобален наблюдател на тютюневата индустрия) публикува на 22 май 2024 г. Доклад „Пристрастяване на следващото поколение“, който показва, че въпреки значителния напредък в общото намаляване на тютюнопушене в света, употребата на електронни цигари се увеличава, особено сред младежите - с почти три пъти.

Електронните цигари за еднократна и многократна употреба, съдържащи или не никотин, наподобяват тютюневи изделия и по този начин се пораждат навици и нагласи в младите хора, че пушенето е безвреден и приятен навик. Всеки един продукт, наподобяващ изделие за пушене, различно от тютюнево изделие, независимо от състава му и начина му на консумиране вгражда в децата и подрастващите положителна нагласа към тези изделия, в това число и към тютюневите изделия. Вредите от подобни продукти са както преки, така и косвени. Освен изграждането на вредни навици, под съмнение е и състава на новите изделия, които се въвеждат ежедневно и които масово се използват, както от възрастни, така и от деца. Привидната „липса на вредни вещества“ или „намалените вреди“ стимулират хората да използват тези изделия в неумерени количества и за продължителен период от време без прекъсване, а по начин се засилва и вредата им върху здравето. Законодателната промяна е в изпълнение на конституционния дълг на държавата да закриля здравето на гражданите, в частност това на децата.

Въпреки въведената в Закона за закрила на детето забрана за предлагането, продажбата и употребата на широк кръг тютюневи и свързани с тях изделия от лица под 18-годишна възраст, включваща и „вейповете“, мярката се оказва не достатъчно ефективна. Много деца и юноши на практика получават неправомерен достъп до електронни цигари, както във физическите обекти за продажба, така и най-вече в интернет пространството, в резултат на неспазването на законовите разпоредби. С цел постигане на ефективна закрила на живота и здравето гражданите, настоящата законодателна инициатива предлага пълна забрана за предлагане, продажба, разпространение и реклама на електронни цигари за еднократна и многократна употреба, съдържащи или не никотин.

Също така, с предлаганите промени в Закона за закрила на детето се въвежда забрана за употребата, предлагането и продажбата на деца на всички изделия,

съдържащи никотин, включително паучове, снусове, дъвки и други, както и на енергийни напитки.

Според становище на Европейския орган по безопасност на храните, при консумация на две и повече енергийни напитки дневно, поради повишен прием чрез тях на кофеин в съчетание с други съставки със стимулиращ ефект са възможни неблагоприятни въздействия върху организма: повишена нервност, тревожност, тремор, безсъние, главоболие, сърцебиене, дихателни нарушения, ерозивни промени на лигавицата на стомашно-чревния тракт, дехидратация, вследствие на загуба на вода и соли от организма. Децата и подрастващите са по-рискова група, поради появата на неблагоприятните ефекти на кофеина при много по-ниски дози при тях, в сравнение с проявлението им при възрастните. Следва да се подчертае, че комбинираният прием на енергийни напитки с алкохол и/или наркотични вещества, крие значителен здравен риск, особено при млади хора, тъй като стимулиращият ефект на енергийните напитки маскира токсичното действие на алкохола и наркотичните вещества.

Таурин и d-глюкороналактон са биологично активни вещества, често включвани в състава на енергийни напитки, които са естествени съставки на храната и са нормални метаболити на обмяната на веществата в организма. При висок прием тауринът е възможно да има неблагоприятни ефекти основно върху мозъчната дейност, а d-глюкороналактонът върху дейността на бъбреците.

Енергизацията им ефект не се свързва с висока енергийна стойност, а със стимулиращо действие върху функциите на организма на включените в състава им биологично-активни вещества, витамини и растителни екстракти. Енергийните напитки съдържат обичайно различни комбинации и количества от кофеин, витамини от В групата, растителни екстракти (гуарана, мате, акация, женшен, гинко билоба), таурин, глюкороналактон, инозитол, карнитин, креатин и др. Тези напитки са разработени като функционални за подкрепа на умствената и физическа активност, за намаляване признаците на умора.

Така наречените енергийни напитки са добре установена, но сравнително нова продуктова категория за която няма специфично определение и законодателство на европейско ниво. Въпреки това, специфични дефиниции на продуктите, включени в националното законодателство на някои държави-членки на ЕС, са се превърнали през годините в обща референция в рамките на ЕС. Националното законодателство на някои държави-членки на ЕС имат специфични изисквания отнасящи се главно до съдържанието на енергийните напитки. Основният фокус на специфичните национални мерки, предприети от някои държави членки по отношение на енергийните напитки са свързани с определяне на максимални лимити/граници на някои от съставките, използвани при енергийните напитки. Няколко държави (Германия, Дания, Австрия, Швейцария, Швеция, Норвегия) са определили максимални граници за влагане на кофеин в енергийните напитки.

Възрастови ограничения се прилагат в Латвия от 2014 год. и Литва от 2016 год., където продажбата на енергийни напитки на деца до 16 годишна възраст е забранена.

Настоящият законопроект е в съответствие с правото на Европейския съюз, доколкото съгласно Директива 2014/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно производството, представянето и продажбата на тютюневи и свързани с тях изделия и за отмяна на Директива 2001/37/ЕО текст от значение за ЕИП, всяка държава членка може да забрани определени категории тютюневи или свързани с тях изделия по съображения, свързани с конкретното

положение в съответната държава членка и при условие че разпоредбите са обосновани с необходимост от опазване на общественото здраве.

ВНОСИТЕЛ:

Костярин Ангелов

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
на законопроект за изменение и допълнение на Закона за тютюна, тютюневите и
свързаните с тях изделия

1. Основания на законодателната инициатива

Законодателната инициатива е свързана с необходимостта от гарантиране на високо ниво на защита на общественото здраве на гражданите, особено на децата, чрез въвеждане на пълна забрана за пускане на пазара на електронни цигари, съдържащи или несъдържащи никотин – т. нар. „вейпове“ и наподобяващи на тях устройства.

Все по-нарастващото предлагане на пазара на електронни цигари, чиито течности, съдържат овкусители /ароматизиращи добавки/, придаващи вкус и мирис, наподобяващ плодове, захарни изделия, като десерти и сладкиши, или други сладки храни, или всякакви напитки са особено привлекателни и съблазнителни за децата и подрастващите. Тази тенденция е особено опасна, предвид рисковете за здравето при употребата на тези продукти, породени от потенциала за експозиция на високи нива на никотин, а и на други субстанции с неясен произход, включително на наркотични вещества и техни аналози. Изключително тревожни са последните данни за предизвикани остри отравяния след употреба на тези продукти от деца, включително такива с фатални последици.

Световната здравна организация (СЗО) и STOP (Глобален наблюдател на тютюневата индустрия) публикува на 22 май 2024 г. Доклад „Пристрастяване на следващото поколение“, който показва, че въпреки значителния напредък в общото намаляването на тютюнопушене в света, употребата на електронни цигари се увеличава, особено сред младежите - с почти три пъти.

Електронните цигари за еднократна и многократна употреба, съдържащи или не никотин, наподобяват тютюневи изделия и по този начин се пораждат навици и нагласи в младите хора, че пушенето е безвреден и приятен навик. Всеки един продукт, наподобяващ изделие за пушене, различно от тютюнево изделие, независимо от състава му и начина му на консумиране вгражда в децата и подрастващите положителна нагласа към тези изделия, в това число и към тютюневите изделия. Вредите от подобни продукти са както преки, така и косвени. Освен изграждането на вредни навици, под съмнение е и състава на новите изделия, които се въвеждат ежедневно и които масово се използват, както от възрастни, така и от деца. Привидната „липса на вредни вещества“ или „намалените вреди“ стимулират хората да използват тези изделия в неумерени количества и за продължителен период от време без прекъсване, а по начин се засилва и вредата им върху здравето. Законодателната промяна е в изпълнение на конституционния дълг на държавата да закриля здравето на гражданите, в частност това на децата.

Въпреки въведената в Закона за закрила на детето забрана за предлагането, продажбата и употребата на широк кръг тютюневи и свързани с тях изделия от лица под 18-годишна възраст, включваща и „вейповете“, мярката се оказва не достатъчно ефективна. Много деца и юноши на практика получават неправомерен достъп до електронни цигари, както във физическите обекти за продажба, така и най-вече в интернет пространството, в резултат на неспазването на законовите разпоредби. С цел постигане на ефективна закрила на живота и здравето гражданите, настоящата законодателна инициатива предлага пълна забрана за предлагане, продажба,

разпространение и реклама на електронни цигари за еднократна и многократна употреба, съдържащи или не никотин.

Също така, с предложените промени в Закона за закрила на детето се въвежда забрана за употребата, предлагането и продажбата на деца на всички изделия, съдържащи никотин, включително паучове, снусове, дъвки и др. и на енергийни напитки.

Според становище на Европейския орган по безопасност на храните, при консумация на две и повече енергийни напитки дневно, поради повишен прием чрез тях на кофеин в съчетание с други съставки със стимулиращ ефект са възможни неблагоприятни въздействия върху организма: повишена нервност, тревожност, тремор, безсъние, главоболие, сърцебиене, дихателни нарушения, ерозивни промени на лигавицата на стомашно-чревния тракт, дехидратация, вследствие на загуба на вода и соли от организма. Децата и подрастващите са по-рискова група, поради появата на неблагоприятните ефекти на кофеина при много по-ниски дози при тях, в сравнение с проявлението им при възрастните. Следва да се подчертае, че комбинираният прием на енергийни напитки с алкохол и/или наркотични вещества, крие значителен здравен риск, особено при млади хора, тъй като стимулиращият ефект на енергийните напитки маскира токсичното действие на алкохола и наркотичните вещества.

Таурин и d-глюкороналактон са биологично активни вещества, често включвани в състава на енергийни напитки, които са естествени съставки на храната и са нормални метаболити на обмяната на веществата в организма. При висок прием тауринът е възможно да има неблагоприятни ефекти основно върху мозъчната дейност, а d-глюкороналактонът върху дейността на бъбреците.

Енергизиращият им ефект не се свързва с висока енергийна стойност, а със стимулиращо действие върху функциите на организма на включените в състава им биологично-активни вещества, витамини и растителни екстракти. Енергийните напитки съдържат обичайно различни комбинации и количества от кофеин, витамини от В групата, растителни екстракти (гуарана, мате, акация, женшен, гинко билоба), таурин, глюкороналактон, инозитол, карнитин, креатин и др. Тези напитки са разработени като функционални за подкрепа на умствената и физическа активност, за намаляване признаците на умора.

Така наречените енергийни напитки са добре установена, но сравнително нова продуктова категория, за която няма специфично определение и законодателство на европейско ниво. Въпреки това, специфични дефиниции на продуктите, включени в националното законодателство на някои държави-членки на ЕС, са се превърнали през годините в обща референция в рамките на ЕС. Националното законодателство на някои държави-членки на ЕС имат специфични изисквания отнасящи се главно до съдържанието на енергийните напитки. Основният фокус на специфичните национални мерки, предприети от някои държави членки по отношение на енергийните напитки са свързани с определяне на максимални лимити/граници на някои от съставките, използвани при енергийните напитки. Няколко държави (Германия, Дания, Австрия, Швейцария, Швеция, Норвегия) са определили максимални граници за влагане на кофеин в енергийните напитки.

Възрастови ограничения се прилагат в Латвия от 2014 год. и Литва от 2016 год., където продажбата на енергийни напитки на деца до 16 годишна възраст е забранена.

Настоящият законопроект е в съответствие с правото на Европейския съюз, доколкото съгласно Директива 2014/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните

разпоредби на държавите членки относно производството, представянето и продажбата на тютюневи и свързани с тях изделия и за отмяна на Директива 2001/37/ЕО текст от значение за ЕИП, всяка държава членка може да забрани определени категории тютюневи или свързани с тях изделия по съображения, свързани с конкретното положение в съответната държава членка и при условие че разпоредбите са обосновани с необходимост от опазване на общественото здраве.

2. Заинтересовани групи

Министерството на икономиката и индустрията, Министерство на земеделието и храните, Министерство на здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция за закрила на детето, Комисията за защита на потребителите, производителите, вносителите и търговците на тютюневи и свързани с тях изделия и всички български граждани.

3. Анализ на разходи и ползи

Предложеният законопроект ще доведе до въздействие върху държавния бюджет във връзка с промените в Закона за акцизите и данъчните складове.

4. Административна тежест и структурни промени

Предлаганите изменения и допълнения няма да доведат до увеличаване на административната тежест и не изискват извършването на структурни промени.

5. Въздействие върху нормативната база

Приемането на настоящия законопроект води до съответна промяна на Закона за закрила на детето, Закона за храните и Закона за акцизите и данъчните складове.

6. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие.

Предложеният законопроект ще създаде възможност за опазване живота и здравето на българските граждани от вредното въздействие на електронните цигари, придобили популярност като „вейпове“ с неясно съдържание, както и на енергийните напитки, консумирани от деца.

ВНОСИТЕЛ:

Кристиан Ангелов